Zbierka súdnych rozhodnutí

UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 26. februára 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora – Odpoveď, ktorú možno jednoznačne vyvodiť z judikatúry alebo ktorá nepripúšťa nijaké rozumné pochybnosti – Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda – Článok 54 – Článok 50 Charty základných práv Európskej únie – Zásada *ne bis in idem* – Pôsobnosť – Rozsudok, ktorým sa ukladá umiestnenie osoby do zariadenia pre duševne chorých páchateľov – Odklad podmienený tým, že táto osoba bude podstupovať liečbu“

Vo veci C-766/24,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Protodikeio Peiraios (Trimeles Plimmeleiodikeio Peiraios) [Súd prvej inštancie Pireus (trojčlenný trestný senát v Pireu), Grécko] z 26. februára 2024 a doručený Súdnemu dvoru 5. novembra 2024, v trestnom konaní proti:

AB,

za účasti:

Eisaggelia Protodikon Peiraia,

CD,

EF,

GH,

IJ,

KL,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory S. Rodin, predseda tretej komory C. Lycourgos (spravodajca) a sudkyňa O. Spineanu-Matei,

generálny advokát: A. Biondi,

tajomník: A. Calot Escobar,

* Jazyk konania: gréčtina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vo veci sa rozhodne odôvodneným uznesením v súlade s článkom 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

vydal toto

Uznesenie

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu zásady *ne bis in idem* v práve Únie.

2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania vedeného proti AB pre trestný čin podpaľačstva.

Právny rámec

3 Článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9), podpísaného 19. júna 1990 v Schengene, a ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995 (ďalej len „Schengenský dohovor“), stanovuje:

„Osoba právoplatne odsúdená [v prípade ktorej došlo k vyhláseniu právoplatného rozsudku – *neoficiálny preklad*] jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný.“

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

4 Dňa 15. decembra 2018 AB, bydliskom vo Viedni (Rakúsko), úmyselne podpálila loď v jachtárskom prístave nachádzajúcom sa v meste Glyfada (Grécko). Požiar zničil túto loď a poškodil ďalšie dve.

5 V Grécku aj v Rakúsku bolo proti AB vedené trestné konanie týkajúce sa tohto skutku.

6 Po vecnom preskúmaní veci vydal Landesgericht Wiener Neustadt (Krajinský súd Wiener Neustadt, Rakúsko) 18. februára 2020 rozsudok (ďalej len „rozsudok z 18. februára 2020“), v ktorom konštatoval, že AB spáchala skutky, z ktorých bola obvinená, a že ak by obžalovaná nebola považovaná za trestne nezodpovednú, tieto skutky by predstavovali trestný čin podpaľačstva, ktorý je uvedený v § 169 ods. 1 rakúskeho Trestného zákonníka a za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody prevyšujúci jeden rok. Uvedený súd však dospel k záveru, že obžalovaná nie je trestne zodpovedná, pretože konala pod vplyvom akútnej psychózy v dôsledku schizofrénie.

7 Uvedený súd takisto konštatoval, že vzhľadom na jej duševný stav je pravdepodobné, že AB spácha ďalšie trestné činy. Preto nariadil jej umiestnenie do ústavu pre páchateľov s psychiatrickými ochoreniami.

8 Ten istý súd však výkon tohto umiestnenia podmienečne odložil na skúšobnú dobu piatich rokov. Podmienky tohto podmienečného odkladu spočívajú v povinnosti AB na jednej strane dodržiavať farmaceutickú liečbu, ktorá musí byť pravidelne, aspoň raz mesačne kontrolovaná, ako aj priebežnú psychoterapeutickú liečbu, a na druhej strane podrobiť sa psychiatrickej starostlivosti poskytovanej každé štyri týždne v Centre forenznej psychiatrie. AB tieto podmienky dodržiavala minimálne do 6. decembra 2022.

9 Po tom, ako sa rakúska prokuratúra a AB vzdali práva na odvolanie, rozsudok z 18. februára 2020 nadobudol právoplatnosť.

10 Na Protodikeio Peiraios (Trimeles Plimmeleiodikeio Peiraios) [Súd prvej inštancie Pireus (trojčlenný trestný senát v Pireu), Grécko], ktorý je vnútroštátnym súdom, AB prostredníctvom svojho advokáta žiada o ukončenie trestného konania vedeného proti nej v Grécku. Ako hlavný žalobný dôvod uvádza námietku *rei iudicatae*. Rozsudok z 18. februára 2020, ktorý sa týka rovnakých skutkových okolností ako v prejednávanej veci, totiž predstavuje odsudzujúci rozsudok, na ktorý sa vzťahuje článok 54 Schengenského dohovoru a článok 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Subsidiárne obžalovaná tvrdí, že nie je trestne zodpovedná za skutky, z ktorých je obvinená.

11 Prokuratúra, ktorú podporujú vedľajší účastníci konania, t. j. majitelia dotknutých lodí, tvrdí, že tento rozsudok nezahŕňa odsúdenie, keďže Landesgericht Wiener Neustadt (Krajinský súd Wiener Neustadt) rozhodol, že AB bola v čase udalostí zbavená rozpoznávacej schopnosti, a preto nariadil liečebné opatrenie.

12 Vnútroštátny súd poznamenal, že uvedený rozsudok okrem toho výkon tohto opatrenia podmienečne odložil. Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti sa uvedený súd pýta na výklad zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty.

13 Za týchto okolností Protodikeio Peiraios (Trimeles Plimmeleiodikeio Peiraios) [Súd prvej inštancie Pireus (trojčlenný trestný senát v Pireu)] rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vzťahuje sa zásada *ne bis in idem* aj na právoplatný rozsudok alebo rozsudok, proti ktorému nemožno podať opravný prostriedok, trestného súdu iného členského štátu Európskej únie v nadväznosti na trestné stíhanie pre tie isté skutky, v ktorom tento súd po preskúmaní skutkových okolností a z dôvodu, že zistí, že u obžalovaného existujú okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť, síce pripúšťa, že obžalovaný spáchal trestný čin, ale ukladá mu liečebné opatrenie, a to prijatie do zariadenia pre duševne chorých páchateľov, ktoré vedie k pozbaveniu slobody obžalovaného proti jeho vôli? Inými slovami, predstavuje uložené liečebné opatrenie ‚trest‘ a rozsudok sa v takom prípade považuje za ‚odsúdenie‘?

2. Je odpoveď na predchádzajúcu otázku odlišná vtedy, ak je výkon uvedeného rozsudku ukladajúceho liečebné opatrenie podmienečne odložený a obžalovaný tieto určené podmienky odkladu dodržiava?“

O prejudiciálnych otázkach

14 Podľa článku 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak odpoveď na prejudiciálnu otázku možno jednoznačne vyvodiť z judikatúry alebo ak odpoveď na takúto otázku neponecháva priestor na odôvodnené pochybnosti, Súdny dvor môže na návrh sudcu spravodajcu po vypočutí generálneho advokáta kedykoľvek rozhodnúť formou odôvodneného uznesenia.

15 Toto ustanovenie je v prejednávanej veci potrebné uplatniť.

16 Podľa ustálenej judikatúry v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené. Navyše Súdny dvor môže vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával. Súdny dvor totiž môže vnútroštátnemu súdu poskytnúť všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné pri rozhodovaní v prejednávanej veci, bez ohľadu na to, či na ne vo svojej otázke odkázal. V tejto súvislosti Súdnemu dvoru prináleží zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, abstrahovať prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2024, Confédération paysanne (Melóny a rajčiaky zo Západnej Sahary), C-399/22, EU:C:2024:839, bod 40 a citovanú judikatúru].

17 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vo veci AB bolo právoplatne rozhodnuté v Rakúsku, teda v členskom štáte, na ktorý sa vzťahuje Schengenský dohovor. Táto osoba je stíhaná za rovnaké skutky iným členským štátom, na ktorý sa vzťahuje Schengenský dohovor. Predmetná situácia v prejednávanej veci teda patrí do pôsobnosti článku 54 Schengenského dohovoru, kde sa uvádza, že „osoba [v prípade ktorej došlo k vyhláseniu právoplatného rozsudku] jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný“.

18 Z ustálenej judikatúry takisto vyplýva, že článok 54 sa musí vykladať vo svetle článku 50 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. októbra 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, bod 39 a citovanú judikatúru).

19 Za týchto okolností treba konštatovať, že vnútroštátny súd sa svojimi otázkami v podstate pýta, či sa má článok 54 Schengenského dohovoru v spojení s článkom 50 Charty vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát začal trestné stíhanie proti osobe podozrivej zo spáchania trestného činu, ak súd iného členského štátu právoplatným rozsudkom konštatoval, že táto osoba spáchala rovnaké skutky ako tie, ktoré sú dôvodom tohto stíhania, vyhlásil ju za trestne nezodpovednú z dôvodu psychickej poruchy a nariadil jej umiestnenie do zariadenia pre duševne chorých páchateľov, pričom toto umiestnenie bolo podmienečne odložené so skúšobnou dobou piatich rokov, ktorej podmienky, a to podrobenie sa liečbe, sú plnené.

20 Po prvé z článku 54 Schengenského dohovoru vyplýva, že tento článok sa vzťahuje nielen na prípady, keď bola osoba odsúdená, ale všeobecnejšie na všetky situácie, keď bol voči danej osobe vyhlásený právoplatný rozsudok.

21 V tomto smere Súdny dvor už rozhodol, že cieľom článku 54 Schengenského dohovoru je zaručiť osobe, ktorá bola odsúdená a svoj trest už vykonala alebo prípadne ktorá bola právoplatne oslobodená spod obžaloby v jednom členskom štáte, aby sa mohla pohybovať v rámci schengenského priestoru bez obavy z trestného stíhania v inom členskom štáte pre ten istý skutok (rozsudok zo 14. septembra 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, bod 81 a citovaná judikatúra).

22 Rovnako tak podľa článku 50 Charty nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom.

23 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že uplatnenie zásady *ne bis in idem* podlieha dvojakej podmienke, a to na jednej strane tomu, aby existovalo skoršie právoplatné rozhodnutie (podmienka „bis“), a na druhej strane tomu, aby sa na ten istý skutkový stav vzťahovalo skoršie rozhodnutie a neskoršie stíhania alebo neskoršie rozhodnutia (podmienka „idem“) (rozsudok z 25. januára 2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova, C-58/22, EU:C:2024:70, bod 47 a citovaná judikatúra).

24 Na jednej strane je podmienka „idem“ v prejednávanej veci splnená, keďže vnútroštátny súd konštatoval, že skutky, ktoré boli predmetom rozsudku z 18. februára 2020, a skutky, ktoré sú predmetom konania v prejednávanej veci, sú rovnaké.

25 Na druhej strane, pokiaľ ide o podmienku „bis“, aby bolo možné považovať rozhodnutie za rozhodnutie, ktorým sa s konečnou platnosťou rozhodlo o skutkových okolnostiach, ktoré sú predmetom druhého konania, je potrebné, aby toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a aby bolo vydané po posúdení merita veci (pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. júna 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, bod 42 a citovanú judikatúru, ako aj zo 14. septembra 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, bod 58 a citovanú judikatúru).

26 Tak je to aj v prejednávanej veci. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že proti AB bolo v Rakúsku vedené trestné konanie, na základe ktorého bol vydaný rozsudok z 18. februára 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť. Vnútroštátny súd uvádza, že tento rozsudok bol vydaný po preskúmaní merita veci a obsahuje na jednej strane konštatovanie, že obžalovaná sa dopustila skutkov, ktoré by, ak by nebola považovaná za trestne nezodpovednú, predstavovali trestný čin podpaľačstva, a na druhej strane posúdenie trestnej zodpovednosti tejto obžalovanej.

27 Po druhé za okolností prejednávanej veci nie je potrebné určiť, či rozsudok, ktorým sa nariaďuje umiestnenie osoby do zariadenia pre duševne chorých páchateľov, podmienečne odložené, predstavuje „odsúdenie“ spojené s „trestom“ v zmysle článku 54 Schengenského dohovoru.

28 Súdny dvor už totiž rozhodol, že tento článok stanovuje podmienku, že „trest“ bol vykonaný alebo sa práve vykonáva, alebo už nemôže byť vykonaný podľa práva zmluvného štátu, ktorý ho uložil (ďalej len „podmienka výkonu trestu“) len v prípade „odsúdenia“. Odkaz na „trest“ preto nemožno vykladať tak, že podmieňuje uplatniteľnosť tohto článku mimo prípadu odsúdenia dodatočnou podmienkou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júna 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, body 40 a 41).

29 V prejednávanej veci je však zrejmé, že ak rozsudok z 18. februára 2020 obsahuje vo vzťahu k AB „odsúdenie“ spolu so „sankciou“ v zmysle článku 54 Schengenského dohovoru, podmienka výkonu trestu je splnená. Súdny dvor totiž rozhodol, že podmienečný trest predstavuje „trest“ v zmysle článku 54. Na tento trest treba hľadieť tak, že „sa práve odpykáva“ od okamihu, ako sa rozsudok o uložení trestu stal vykonateľný, a počas skúšobnej doby. Po uplynutí skúšobnej doby je potrebné považovať trest za „vykonaný“ v zmysle tohto článku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júla 2007, Kretzinger, C-288/05, EU:C:2007:441, bod 42).

30 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa vnútroštátneho súdu boli predmetné podmienky podmienečného odloženia výkonu trestu v prejednávanej veci, teda podrobenie sa liečbe, plnené prinajmenšom do 6. decembra 2022. Okrem toho z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že by AB následne tieto podmienky porušila alebo že by po takomto porušení nebola umiestnená do zariadenia pre duševne chorých páchateľov.

31 Preto aj za predpokladu, že rozsudok z 18. februára 2020 obsahuje „odsúdenie“ spojené s „trestom“ v zmysle článku 54 Schengenského dohovoru, takýto „trest“ už bol v zmysle uvedeného článku „odpykaný“, ak by skúšobná doba uplynula bez toho, aby boli porušené podmienky podmienečného odkladu, alebo by sa v zmysle tohto článku „práve odpykával“, ak by bola AB po takomto porušení podmienok umiestnená do zariadenia pre duševne chorých páchateľov.

32 Na účely úplnej odpovede vnútroštátnemu súdu treba dodať, že obmedzenie zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty môže byť odôvodnené na základe jej článku 52 ods. 1 (rozsudok zo 14. septembra 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, bod 87 a citovaná judikatúra).

33 Vzhľadom na to, ako je uvedené v bode 17 tohto uznesenia, situácia, o ktorú ide v prejednávanej veci, patrí do pôsobnosti článku 54 Schengenského dohovoru. Tento článok totiž nestanovuje žiadne obmedzenia zásady *ne bis in idem* okrem podmienky výkonu rozsudku stanovenej v prípade odsúdenia, v prípade ktorej Súdny dvor rozhodol, že je zlučiteľná s článkom 50 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. mája 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, body 55 a 74). Článok 52 Charty preto nie je v prejednávanej veci relevantný.

34 Vzhľadom na všetky tieto úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 54 Schengenského dohovoru v spojení s článkom 50 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát začal trestné stíhanie proti osobe podozrivej zo spáchania trestného činu, ak súd iného členského štátu právoplatným rozsudkom konštatoval, že táto osoba spáchala rovnaké skutky ako tie, ktoré sú dôvodom tohto stíhania, vyhlásil ju za trestne nezodpovednú z dôvodu psychickej poruchy a nariadil jej umiestnenie do zariadenia pre duševne chorých páchateľov, pričom toto umiestnenie bolo podmienečne odložené so skúšobnou dobou piatich rokov, ktorej podmienky, a to podrobenie sa liečbe, sú plnené.

O trovách

35 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného v Schengene 19. júna 1990, ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995, v spojení s článkom 50 Charty základných práv Európskej únie

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bráni tomu, aby členský štát začal trestné stíhanie proti osobe podozrivej zo spáchania trestného činu, ak súd iného členského štátu právoplatným rozsudkom konštatoval, že táto osoba spáchala rovnaké skutky ako tie, ktoré sú dôvodom tohto stíhania, vyhlásil ju za trestne nezodpovednú z dôvodu psychickej poruchy a nariadil jej umiestnenie do zariadenia pre duševne chorých páchateľov, pričom toto umiestnenie bolo podmienečne odložené so skúšobnou dobou piatich rokov, ktorej podmienky, a to podrobenie sa liečbe, sú plnené.

Podpisy